

UDK 821.163.6.09:929

Darko Dolinar

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU

MATIJA MURKO, ZAČETEK »SLAVIE« IN NJENI SLOVENSKI SODELAVCI

V mednarodni znanstveni reviji *Slavia*, ustanovljeni v Pragi po prvi svetovni vojni, so sodelovali tudi slovenski avtorji, vendar razmeroma poredko. Nekaj razlogov za to je mogoče razbrati iz korespondence med urednikom *Slavie* Matijem Murkom in vodilnim slovenskim lingvistom Franom Ramovšem. Ramovš je l. 1923 kritiziral vsebino in uredniški koncept *Slavie*. Zavrgel je tradicionalni pojem filologije in se zavzemal za samostojnost jezikoslovja in literarne zgodovine. Slavistika bi morala biti strogo znanstvena, zato je zavračal težnje, naj bi se ravnala tudi po vidikih praktične uporabnosti. Nasprotno je Murko svaril pred pretirano specializacijo, zagovarjal je enotnost slovanske filologije in jo utemeljeval z njenimi družbeno koristnimi funkcijami. Spričo tega je polemika med Murkom in Ramovšem ilustrativna za takratno splošno stanje slavistike.

There were some Slovenian authors, who collaborated with the international scholarly journal *Slavia*, founded in Prague after World War One; however, this did not happen often. Some of the reasons for this may be found in correspondence between the editor of *Slavia*, Matija Murko, and the leading Slovenian linguist Fran Ramovš. In 1923 Ramovš criticized the contents and the editorial concept of *Slavia*. He rejected the traditional concept of philology and argued for the autonomy of linguistics and literary history. Slavonic studies should be strictly scientific, and for that reason he rejected tendencies which would also see them follow different aspects of practical application. On the other hand, Murko warned against over-specialisation; he argued for the unity of Slavonic philology, and stated as reasons its socially useful functions. In the light of this, the polemics between Murko and Ramovš is illustrative of the general state of Slavonic studies at the time.

Ključne besede: *Slavia*, slavistika, tradicija slovensko-čeških kulturnih in znanstvenih stikov, etnologija ali folkloristika

Key words: *Slavia*, Slavic Studies, tradition of Slovene-Czech cultural and academic ties, ethnology or folkloristics

Zgodovinske spremembe, ki jih je prinesla prva svetovna vojna, so imele velike posledice tudi za splošni položaj slavistike. Nekatere med njenimi dotedaj najmočnejšimi vejami so zašle v globoko krizo: zaradi revolucije in državljanske vojne v Rusiji se je precej slavistov umaknilo v emigracijo; po razpadu habsburške monarhije so vodilni avstrijski slavisti odšli vsak v svojo ožjo domovino, tako da je bila stroka na dunajski univerzi nekaj let močno prikrajšana. Nasprotno se je institucionalno in vsebinsko razmahnila v novih državah – Češkoslovaški, Poljski in Jugoslaviji. Znano je, kako si je predvsem Praga prizadevala, da bi v spremenjenih razmerah prevzela vodilno vlogo. V sklop tamkajšnje organizacijske prenovne in širitve institucij sodi tudi novo znanstveno glasilo: medtem ko je Jagičev *Archiv für slavische Philologie* na Dunaju usihal, je bila v Pragi ustanovljena *Slavia* z jasno ambicijo, da bi postala osrednji mednarodni slavistični organ. Pri vsem tem dogajanju je imel eno osrednjih vlog Slovenec Matija Murko.¹

¹ Prim. Matija Murko, *Spomini*, Ljubljana 1951, str. 175 sl.

V tem času se je slavistika intenzivno razvijala tudi na Slovenskem. Najvidnejši dosežki tega razvoja so vezani na ustanovitev univerze v Ljubljani (1919).² Domnevali bi lahko, da si bo novo središče na vso moč prizadevalo poglobiti sodelovanje s sorodnimi, bolj razvitimi, zlasti s Prago, k čemur je poleg sočasnega razmaha slavistike na Češkem in Murkove posredniške vloge spodbujala že tradicija slovensko-čeških kulturnih in znanstvenih stikov. Vendar so slovenski slavisti razmeroma poredko sodelovali v *Slavii*, manj kot dotlej v Jagičevem *Archivu*: v prvih sedemnajstih letnikih so prispevali komaj nekaj čez trideset objav.³ Ta zadržanost je izvirala iz zelo različnih razlogov, pragmatičnih in konceptualnih. Vendar vsaj pragmatični niso bili povezani s samo revijo. Njena urednika Matija Murko in Oldřich Hujer sta si prizadevala, da bi pridobila sodelavce povsod, kjer so gojili slavistiko, in tako seveda tudi v Sloveniji.⁴ Zakaj torej njun trud tukaj ni sprožil večjega odziva?

Slovenski znanstveniki so bili takrat polno angažirani ne samo pri ustanavljanju univerze, temveč pri novem urejanju celotne šolske in znanstvene sfere. To je bilo še posebej zahtevno na področju slavistike, ene osrednjih nacionalnih ved v novi državi. Stroka je dobila na ljubljanski univerzi nepričakovano velik delež, kar štiri profesure, toda njihovi nosilci so bili močno obremenjeni, poleg rednega dela in skrbi za razvoj univerze so prevzemali še druge obveznosti: izdajali so *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino*, pomagali so ustanoviti Znanstveno društvo za humanistične vede in zasnovali njegovo glasilo *Razprave*, sodelovali so pri *Slovenskem biografskem leksikonu* in *Narodni enciklopediji srpsko-hrvatsko-slovenački*, urejali znanstvene izdaje slovenskih pesnikov in pisateljev, skrbeli za učbenike ter nosili največje breme še pri drugih pomembnih založniških programih. Spričo tega jim je dejansko zmanjkovalo časa in moči za sistematično gojitev mednarodnih strokovnih stikov, potemtakem tudi za sodelovanje pri *Slavii*.

Toda očitno so morali biti v ozadju še drugi pomisleki, o katerih pa se takrat ni javno razpravljalo, temveč so se izražali v ožjih krogih ali ostajali samo nakazani. Takšni zadržki so daleč najbolj kompleksno in poglobljeno artikurirani v korespondenci med Murkom in njegovim nekdanjim graškim študentom Franom Ramovšem, ki je bil tedaj profesor za slovensko jezikoslovje v Ljubljani. Ramovš je opravljal pri ustanavljanju univerze, znanstvenih glasil in društev v slovenskem območju podobno osrednjo vlogo spodbujevalca in organizatorja kot Murko v češkem in mednarodnem slavističnem območju, zato so njegovi pogledi do neke mere reprezentativni. Iz njune zanimive in tehtne pisemske polemike⁵ o obsegu, predmetnem področju in nalogah slavistike

² Prim. Darko Dolinar: *Univerza, literarna veda in nacionalna literarna zgodovina*, v: Slovenske zamisli o prihodnosti okrog leta 1918, Ljubljana, Slovenska matica, 2000, str. 38–53. – Glej tudi tam navedeno nadaljnjo strokovno literaturo.

³ Prim. bibliografijo Slavie: D. Marešová: *Index I–XXX*, Slavia XXXIII, 1964, sešit 1.

⁴ Murko npr. omenja, kako sta urednika s tem namenom skupaj ali posamič potovala v vsa tedanja slavistična središča; gl. Murko, *Spomini*, Ljubljana 1951, str. 185.

⁵ Murkova pisma Ramovšu hrani centralna biblioteka Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani v sklopu Ramovševe zapuščine (R 46/III–122: 64 enot iz let 1917–1944), Ramovševa pisma Murku pa rokopisni oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) v Ljubljani (Ms 1119: 60 enot iz let 1911–1927) in Literárni archiv Národního muzea v Pragi (Literárni pozustalost č. 490, Matija Murko: 51 enot iz let 1920–1941). Njuna korespondenca še ni bila objavljena.

bomo izluščili samo glavne poudarke, predvsem Ramovševе, ker so Murkova stališča znana že iz njegovih programskih spisov.

Murko je ob koncu prvega letnika *Slavie* sporočil Ramovšu,⁶ da bi rad slišal njegovo in drugih slavistov mnenje o reviji; obenem mu je poslal svoj govor ob odprtju novih prostorov slavističnega seminarja Karlove univerze v Pragi.⁷ Toda naslovljenca je očitno nehote razdražil že z uvodno pripombo: »Lingvisti morete biti precej zadovoljni [z objavami v reviji], vam je najlaže ustreči [...]«.«

Ramovš je nemudoma odgovoril,⁸ da se kot lingvist ne strinja z Murkovim pojmovanjem obsega in predmetnega področja slavistike:

Idejno se z Vašim govorom ne strinjam, kakor se najbrž ne bo noben lingvist; to ne morda, da bi stal na stališču Miklošičevem, ki ga tudi Vi povsem pravilno zavračate. A takega obsega slavistiki ne bi dodelil, kakršnega ste Vi naklonili v svojem govoru. Slovanska filologija naj ostane le filologija v starem, ožjem zmislu besede; za svojo osebo izločujem iz nje tudi moderno literaturo, ker ta je kulturna in politična zgodovina, in le zgodovina, ne pa filologija. Tiste malenkostne zveze je še ne pritegnejo k filologiji, ker takih zvez je slednjič med vsemi disciplinami, vsaj v tolikšnem obsegu.

Zaradi tega je bil Ramovš tudi nad razvojem *Slavie* »naravnost razočaran«:

Da ona *ni* centralni organ slavistike, kakor se je v programu reklo, to je s I. letnikom dokazala. Centralni organ mora prinašati predvsem generalno vsebino, aktualne članke in članke, ki so z generalnimi vprašanji v zvezi. Jasno je, da je to predvsem gramatika. Literarna moderna zgodovina je več ali manj lokalna. Popolnoma pogrešeno bi bilo, ako bi na. pr. Slavia objavila, pa naj bi bil to še tako dober članek o Jurčiču ali podobno. To pogreško pa je Slavia storila že z mnogimi članki [...].

To oceno je Ramovš podprl s kritičnimi pripombami o treh literarnozgodovinskih in enem narodopisnem članku (E. Ljacki o Gončarovu, E. Aničkov o Veselovskem, J. Jakubec o Masaryku, M. Arnaudov o bolgarskih ljudskih šegah in plesih); po njegovih sodbi so bili predolgi in preveč žurnalistično pisani.

Če bo šla Slavia po tej poti, potem – po mojem mnenju – sploh potrebna ni. Saj ničesar ne združuje, marveč uvaja le v frazerstvo in kokerstvo, ki je žalibog pri modernih literarnih historikih tako običajno, pri Rusih pa še celo. Moje mnenje je, da morate Vi to zabraniti, če hočete, da bo Slavia res centralni organ in da bo dobila kak ugled. [...] Naj pišejo tak Kaffeetratsch drugod, a Slavia naj bo nad tem vzvišena in naj prinaša stvari, ki so res problemi, ne pa storije. Prvi korak na tem je potreben in tega vidim v tem, da se gramatičnim razpravam in ocenam dodeli vsaj polovica letnika. [Sledijo imena pomembnih evropskih lingvistov, ki jih Ramovš pogreša v Slavii.]

⁶ Murko-Ramovšu, Praga, 24. 5. 1923.

⁷ M. Murko: *Vývoj a úkoly semináře pro slovanskou filologii Karlovy university v Praze*, Národní Listy, Praga, 6. 5. in 9. 5. 1923 (skrajšano); popolna nemška verzija: *Entwicklung und Aufgaben des Seminars für slavische Philologie ...*, Prager Presse, 6. 5. 1923. Priloga v korespondenci ni več ohranjena, izpričana je v Ramovševem odgovoru na to Murkovo pismo (gl. op. 8).

⁸ Ramovš-Murku, Ljubljana, 26. 5. 1923.

Murko se je takoj odzval:⁹

Dragi g. kolega!

Vaša ocena »Slavie« me je zanimala, ali zaleteli ste se jako. [... *Časopis*] ni takšen, kakor bi si ga jaz in Hujer želela, ali treba je računati z razmerami [...]. Pojem filologije pa je Jagičev [...]. Pri tem se mora ostati in iti še dalje, ker časopis ima nalogo, da združuje Slované na znanstvenem polju še bolj nego samo z lingvistiko. Nova in novejša lit. zgodovina spada gotovo tudi v naš časopis. Seveda se ne more govoriti v njem o manjših pisateljih in o drobnostih o velikih, ali marsikaj ima važnost za širše slavistične kroge. [...]. Jurčiča bi bilo treba baš pokazati kakor enega iz naših velikih pisateljev, ki že spada tudi popolnoma v zgodovino, seveda iz višjega primerjajočega stališča, in taka razprava imela bi tudi za Slovence mnogo večji pomen nego vse raritete in kuriozite slovenskih narečij.

Pojasnil je razloge za izbor člankov, ki jim je Ramovš oporekal upravičenost objave; iz načelnih in praktičnih razlogov je zavrnil možnost, da bi jezikoslovje zavzelo polovico lista, in se pri tem skliceval na soglasje vodilnih čeških in nekaterih tujih filologov in literarnih zgodovinarjev.

Ramovš mu je pri priči vrnil repliko¹⁰ in v njej še zaostрил sporne točke:

Tudi če vzamemo Jagičev pojem, ki ga imam danes, v času, ko se vse specializira, za zastarel, je šla Slavia v I. letniku že preko njega. Današnja doba zahteva oženja in ne razširjevanja. To slednje je potrebno in aktualno za Neslovane; Vaš govor v Lipskem je umesten, v slovanskem mestu pa ne. [...]. Iz Vašega pisma veje na več krajih nazor, kakor da delajmo za to, da nas bodo drugi, Neslovani, spoznali. Tudi to je potrebno, a to delo spada drugam in ne v slavistiko in ne v slavistične liste. Ali naj delamo za Slovence, ali pa za znanost in njeno razvijanje? Vi se odločite za prve, ko pišete, da bo »razprava (o Jurčiču) imela za Slovence mnogo večji pomen nego vse raritete in kuriozite slovenskih narečij«. [...]. Z omenjenim stavkom ste tudi povedali, da o lingvistiki tudi ni kar tako na slepo soditi [...]. Recimo raje na kratko: Vaši nazori in Vaše delo in moji nazori ter moje delo se gibljejo na čisto različnih poljih; do zblizanja in umevanja (celotnega) ne bo prišlo, ker je premalo skupnih predmetnih vezi. To je pa tudi dokaz, da se obeh polov ne sme metati v isti okvir, kakor to vrši Slavia, ki se bo morala – o tem sem prepričan – prej ali slej omejiti: ali bo delala za znanost, ali pa naj predava Neslovanom o Slovanih [...]. Ker pa izhaja Slavia v Pragi in v slovanskih jezikih, menim, da bo lahko brez Jurčiča izhajala, ne pa brez slovenskih narečij, ki tvorijo važen člen v razvoju slovanščine.

Ramovševa filipika se konča celo z napovedjo, da se bo odrekel nadaljnemu sodelovanju pri reviji.

Sledilo je še eno, obširnejše in podrobneje argumentirano Murkovo pismo.¹¹ Glavni vsebinski poudarek daje zagovoru širokega pojma slovanske filologije, ki naj združuje zlasti jezikoslovje in literarno zgodovino, tako zaradi sorodnosti področij kakor tudi zaradi nalog, ki čakajo slaviste v poklicnem življenju. Kako zelo škodljiva je lahko pretirana specializacija, dokazuje Murko s primeri iz starejše uveljavljene prakse pri

⁹ Murko-Ramovšu, Praga, 30. 5. 1923.

¹⁰ Ramovš-Murku, Ljubljana, 2. 6. 1923.

¹¹ Murko-Ramovšu, Praga, 2. 7. 1923.

organizaciji univerzitetnega študija in srednješolskega pouka. Naposled zavrača ne-
sporazum o mednarodni nalogi lista (»*Slavia* nima zblíževati Slované z Neslovani, to
je postranska stvar, pač pa Slované Slovanom«) in napoveduje, da se bo problem vsebin-
skega profila reševal z večanjem obsega, ne pa z večanjem deleža lingvistike nasproti
literarni vedi in drugim disciplinam.

Tukaj se je polemična debata med Murkom in Ramovšem nehala. Za oba oponenta
je očitno bila zelo pomembna, o čemer pričča tudi to, da je odmevala v njenih sočasnih
korespondencah z drugimi sogovorniki. Tako je Murko povabil Ivana Prijatelja, naj za
Slavio napiše članek o Josipu Jurčiču s primerjalnega vidika, s čimer je hotel na prakti-
čnem primeru dokazati upravičenost svojega uredniškega ravnanja¹² (Prijatelj se sicer
vabilu ni odzval). Literarnemu zgodovinarju, bibliotekarju in uredniku zadnje knjige
Štrekljeve izdaje slovenskih ljudskih pesmi Jožu Glonarju, ki je bil tudi njegov nekdanji
graški študent, pa je zatrjeval, da so narodopisne teme in problemi nepogrešljivi sestav-
ni del slovanske filologije.¹³ Z druge strani sta Ramovš in sourednik *Slavie* Hujer že
prej razpravljala, kako v reviji doseči ugodnejše mesto za jezikoslovje, ter obravnavala
Ramovševe kritične pripombe k nekaterim objavljenim literarnozgodovinskim člankom,
s katerimi se je Hujer docela strinjal, in spor z Murkom. Ramovš je dejansko hotel
pretrgati sodelovanje in umakniti svoje že odposlane prispevke, vendar ga je Hujer
pregovoril, naj tega ne stori, ker bi to samo še otežilo položaj jezikoslovja v reviji.¹⁴

V korespondenci z Murkom se je Ramovš vrnil k sporni temi samo še enkrat, ko je
ob koncu leta 1924 komentiral prvi letnik revije *Zeitschrift für slavische Philologie* in
v njem članek Miloša Weingarta o vsebini in predmetu slovanske filologije:¹⁵

[...] čemu definirati »filologijo«, ki je za današnji razvoj le še po tradiciji preostali titel, ki ne
krije več današnjega predmeta, ampak je kril le predmet začetnega razvoja; pravilno bi bilo,
da se ime filologija odpravi in nadomesti z novimi [...] Moje mnenje poznate: imamo dve
samostojni vedi, eno lingvistiko, drugo lit. vedo; pri prvi naj pomagajo tudi še starožitnosti,
pol., kult. lit. umetnostna zgod. itd. narodopis, pri drugi pa kult. pol. zgodovina, filozofija,
sociologija, lingvistika itd. Ali tako ozke zveze med lit. zgod. in lingvistiko kot misli W.
vendar ni.

Murko pa mu je ob poročilu o pripravah na *Rukovet' slovanské filologie* lapidarno
odvrnil:

Pri pojmu slov. filologije ostanemo. Vaše opazke so mi dobro došle kot nasprotno mnenje.

Ob tej polemiki se odpira več vprašanj.

Med glavnimi poudarki Ramovševih izvajanj je najlažje opazno to, da je pripiso-
val jezikoslovju osrednje mesto med slavističnimi disciplinami. Pri tem očitno ni bil
osamljen. Že v uredništvu *Slavie* so bila ta čas med Murkom in Hujerjem trenja in

¹² Murko-Prijatelj, Praga, 1. 6. 1923; rokopisni oddelek NUK v Ljubljani, Ms 895.

¹³ Murko-Glonarju, Praga, 1. 6. 1923 in 12. 4. 1924; rokopisni oddelek NUK v Ljubljani, Ms 1377.

¹⁴ Prim. Hujer-Ramovšu, Praga, 16. 7. 1922, 6. 2. 1923, 19. 6. 1923; Ramovševa korespondenca, biblio-
teka SAZU v Ljubljani, R 46/III–60.

¹⁵ Ramovš-Murku, Ljubljana, 31. 12. 1924.

nesporazumi okrog prostora, odmerjenega lingvistiki.¹⁶ Ali pa je imel Ramovšev očitek o zapostavljanju jezikoslovja kako stvarno podlago? Ob pregledu prvega letnika revije je o tem mogoče podvomiti. Vsaj po številu objav je lingvistika kar spodobno zastopana, saj je med 19 razpravami 10 čisto lingvističnih, 4 so filološke, 4 literarnozgodovinske in 1 etnološka; res pa so literarnozgodovinski prispevki precej daljši in nekateri izmed njih objavljeni v nadaljevanjih.

Na prvi pogled tudi ni razvidno, kako da je Ramovš takoj ubral tako oster ton nasproti svojemu nekdanjemu profesorju in mentorju, ki mu je bil ves čas prijateljsko naklonjen in pripravljen pomagati. Delno pojasnilo lahko najdemo v tem, da je Ramovš občutil nezadovoljstvo s *Slavio* že od njenega prvega zvezka, a se je vse dotlej izogibal temu, da bi ga izrazil nasproti Murku. Pogovor med njima o opredelitvi filologije pa je tekkel z daljšimi presledki že nekaj let. Murko je takoj po prihodu v Leipzig (1917) opazil splošno težnjo, da se filologija v Nemčiji usmerja čedalje bolj k literaturi in realijam ter da se v njej krči delež jezikoslovja.¹⁷ Ramovš je odobral to težnjo, le da se mu je zdela bolj upravičena v germanistiki kot v slavistiki, kjer možnosti jezikoslovja še zdaleč niso bile toliko izčrpane kakor v starejših in razvitejših filologijah. Hkrati pa je izrecno poudaril ločnico med jezikoslovjem in literarno vedo:

Ferner meine ich aber wiederum, daß bedeutend mehr wieder die Realien, viel weniger aber die Literatur herangezogen werden muß, da ja die letzte doch mit der Sprachwissenschaft in einem ziemlich losen Zusammenhang steht und eigentlich zur Wissenschaft der schönen Künste gehört und schließlich nur die hartnäckige Tradition daran schuld ist, daß sie noch immer Hand in Hand mit der Sprachwissenschaft weiterschreitet.¹⁸

V nadaljevanju sta se ustavila ob prihodnjem razvoju slavistike v Nemčiji, kjer ji je Murko napovedoval ugodne možnosti predvsem zaradi praktičnih, to je gospodarskih in političnih razlogov,¹⁹ Ramovš pa je nasprotno opozarjal, da ima slavistika bodočnost le kot stroga znanost in ne kot kulturno-politična propaganda.²⁰ Zato se je čez nekaj let, ko je tako v Murkovem urejanju *Slavie* kot v njegovem novem programskem govoru zopet razbral težnje, ki jih je sam dotlej zavračal, odzval nepričakovano ostro in hkrati začutil potrebo, da načelno opredeli svoje drugačno temeljno stališče.

V polemiki je potemtakem Ramovš zavrgel tradicionalni široki pojem filologije in se zavzel za diferenciacijo in specializacijo, to je, za samostojnost lingvistike in literarne vede; pri tem očitno ni izražal samo svojega prepričanja, marveč ga je delil z veliko večino takrat aktivnih slovenskih slavistov, ki so v skladu s tem uravnavali svojo delovno in življenjsko prakso. (Občo slovansko filologijo je med njimi gojil samo Rajko Nahtigal; podobno kot Ramovš se je na slovensko jezikoslovje specializiral Anton Breznik; na področje vseh treh filoloških disciplin je posegal le Ivan Grafenauer; medtem

¹⁶ Prim. pisma O. Hujerja Ramovšu (kot v op. 14). – Murko, *Spomini*, Ljubljana 1951, str. 184–189.

¹⁷ Murko-Ramovšu, Leipzig, 4. 1. 1918.

¹⁸ Ramovš-Murku, Ljubljana, 14. 1. 1918. – Dopisovanje je v času vojne zaradi nemške cenzure potekalo v nemščini.

¹⁹ Murko-Ramovšu, Leipzig, 12. 1. in 4. 2. 1919.

²⁰ Ramovš-Murku, 22. 1. 1919.

ko so se Ivan Prijatelj, France Kidrič in Avgust Žigon ukvarjali izključno z literarno vedo.) O etnologiji ali folkloristiki se Ramovš sicer ni načelno izrekel, toda za prispevke s tega področja po njegovem prepričanju v *Slavii* ni mesta. Zagovarjal je osrednjo vlogo, reprezentativni pomen jezikoslovja (ali natančneje ene njegovih osrednjih disciplin, slovnice) za celotno slavistiko. Glavna naloga ali namen znanosti je po njegovem čisto spoznavanje raziskovanega predmeta, zato je ugovarjal temu, da naj bi se slavistika ravnala po vidiku praktične uporabnosti in koristnosti, še zlasti pa je zavračal to, da bi morala streči informativnim, didaktičnim, propagandnim, družbeno ali nacionalno spodbudnim potrebam. Nasprotno je Murko sicer priznaval nujnost specializacije, vendar je svaril pred nevarnostmi pretiranega omejevanja bodisi na ožje predmetne discipline in metodične smeri, bodisi na posamezna nacionalna jezikovno-kulturna območja; slej ko prej je zagovarjal enotnost široko pojmovane slovanske filologije in jo utemeljeval ravno z njenimi družbeno uporabnimi in koristnimi funkcijami. Spričo tega načelno nasprotje med Murkom in Ramovšem ni samo ilustrativno za njune osebne usmeritve, temveč je reprezentativno tudi za takratno obče stanje slavistike, ki se je v prvih desetletjih 20. stoletja, podobno kot pred njo že germanistika in romanistika, podala na razpotja diferenciacije in specializacije. V tem pogledu je bil Ramovš gotovo bližje glavnemu aktualnemu razvojnemu trendu stroke kot Murko, ki je nastopal kot varuh tradicije.

Nasprotje med njima se v polemiki seveda ni razrešilo. Toda kljub temu, da je vsaj Ramovš v vročici spora posegal po nenavadno ostrih izrazih, so se njuni osebni odnosi kmalu spet vrnili na raven medsebojnega spoštovanja in prijateljske naklonjenosti. Potemtakem je bila ta polemika samo epizoda v njunem dolgoletnem plodnem sodelovanju; o tem pač najbolje priča dejstvo, da je Ramovš, takrat najostrejši kritik *Slavie*, vendarle objavil v njej daleč največ prispevkov med vsemi njenimi slovenskimi sodelavci.

SUMMARY

The end of the Great War brought about important changes in European Slavonic studies: the institutions traditionally established in Austria and Russia (Vienna, Moscow, StPeterburg) declined, but the centre in Prague prospered since a new international scholarly journal *Slavia* was founded. There were some Slovenian authors who collaborated with *Slavia*; however, this did not happen often. Some of the reasons for this may be found in correspondence between the editor of *Slavia*, Matija Murko, and the leading Slovenian linguist Fran Ramovš. In 1923 Ramovš criticized the contents and the editorial concept of *Slavia*, basing his judgment in reasons of principle. He rejected the traditional concept of philology and argued for the autonomy of linguistics and literary history; however, within the context of Slavonic studies, he gave greater importance to linguistics. According to him, Slavonic studies should be strictly scientific, and for that reason he rejected tendencies which would also see them follow different aspects of practical use. On the other hand, Murko warned against over-specialisation into separate disciplines or separate national languages and cultures; he argued for the unity of a broadly comprehended Slavonic philology, and stated as reasons its socially applicable and useful functions. In the light of this, the polemics between Murko and Ramovš is illustrative of the general state of Slavonic studies at the time, which, in the opening decades of the 20th century, embarked on a path of differentiation and specialisation.